

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 lipca 2020 r.

Pozycja 198

POSTANOWIENIE z dnia 23 kwietnia 2020 r. Sygn. akt Ts 129/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K.G. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 195 ust. 1 w związku z art. 197 ust. 3 i 4 w związku z art. 281 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233, ze zm.), „w wersji obowiązującej 31 grudnia 2015 r.”, z art. 21 ust. 1 i 2 i art. 64 ust. 2 i 3 i art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 270 ust. 1 pkt 4 i art. 294 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 i art. 288 ust. 1 i 2 ustawy przywołanej w punkcie pierwszym, z art. 21 ust. 1 i 2 i art. 64 ust. 2 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 sierpnia 2019 r. (data nadania), K.G. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżący był współnikiem oraz prezesem zarządu C. Sp. z o.o. Spółka ta posiadała 56% udziałów w C.H. Sp. z o.o.

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233, ze zm.; dalej: p.u.n.) skarżący 25 listopada 2015 r. wystąpił z wnioskiem o ogłoszenie upadłości likwidacyjnej C. Sp. z o.o. Z kolei 23 grudnia 2015 r. C.H. Sp. z o.o. złożyło wniosek o upadłość C. Sp. z o.o. z możliwością zawarcia układu.

Postanowieniem z 13 września 2016 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w K. ogłosił upadłość C. Sp. z o.o. z możliwością zawarcia układu i wyznaczył na 29 września 2017 r. zgromadzenie wierzycieli. Z kolei postanowieniem z 17 października 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd ten zatwierdził układ pomiędzy C. Sp. z o.o. a wierzycielami na warunkach szczegółowo opisanych w sentencji tego orzeczenia.

Postanowienie z 17 października 2017 r. zostało przez skarżącego zaskarżone zażaleniem, w którym wniesiono o zmianę tego orzeczenia przez odmowę zatwierdzenia układu, ewentualnie – o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, a także o uchylenie postanowień sędziego-komisarza w przedmiocie podziału wierzycieli na kategorie oraz w przedmiocie zatwierdzenia listy wierzytelności.

Zażalenie skarżącego zostało w całości oddalone przez Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z 18 maja 2018 r. (sygn. akt [...]).

2. Zdaniem skarżącego art. 195 ust. 1 w związku z art. 197 ust. 3 i 4 w związku z art. 281 ust. 1 p.u.n. „skutkują naruszeniem konstytucyjnego prawa do własności i ochrony własności, zasady poszanowania wolności i autonomii woli jednostki oraz prawa do sądu poprzez pozbawienie dotychczasowych współników upadłego statusu uczestników postępowania upadłościowego, jak również prawa głosu w głosowaniu nad układem przewidującym konwersję wierzytelności na udziały upadłego, w sytuacji gdy tego rodzaju propozycje układowe skutkują istotną ingerencją na niekorzyść w prawa udziałowe dotychczasowych współników”. Z kolei art. 270 ust. 1 pkt 4 i art. 294 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 p.u.n. „skutkują naruszeniem konstytucyjnego prawa do własności i ochrony własności oraz zasady poszanowania wolności i autonomii woli jednostki poprzez dopuszczalne na ich podstawie przyjęcie i zatwierdzenie układu przewidującego konwersję wierzytelności na udziały, bez względu na zakres i charakter ingerencji tak przyjętego układu w prawa udziałowe dotychczasowych współników, w kontekście korzyści uzyskiwanych przez wierzycieli, oraz art. 288 ust. 1 i 2 p.u.n. rozumianego w ten sposób, iż wykluczone jest przeprowadzenie przez Sąd oceny, czy zatwierdzony układ pozostaje krzywdzący dla dotychczasowych współników”.

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 10 października 2019 r., doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 21 października 2019 r., skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

1) doręczenie odpisu lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii:

a) postanowienia Sądu Rejonowego w K. z 17 października 2017 r. (sygn. akt [...]) oraz trzech kopii tego orzeczenia,

b) postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 18 maja 2018 r. (sygn. akt [...]);

2) wyjaśnienie, w jaki sposób art. 195 ust. 1 w związku z art. 197 ust. 3 i 4 w związku z art. 281 ust. 1 p.u.n., „w wersji obowiązującej 31 grudnia 2015 r.”, naruszają wolności i prawa skarżącego wynikające z art. 21 ust. 1 i 2, art. 64 ust. 2 i 3 oraz art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

4. W sporządzonym przez pełnomocnika piśmie procesowym, wniesionym do Trybunału 28 października 2019 r. (data nadania), skarżący wykonał zarządzenie z 10 października 2019 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. Przedmiotem zaskarżenia w niniejszej sprawie uczyniono dwie grupy przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233, ze zm.; dalej: p.u.n.):

– art. 195 ust. 1 w związku z art. 197 ust. 3 i 4 w związku z art. 281 ust. 1 („w wersji obowiązującej 31 grudnia 2015 r.”);

– art. 270 ust. 1 pkt 4 i art. 294 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 i art. 288 ust. 1 i 2.

2.1. Zakwestionowane przepisy p.u.n. mają następujące brzmienie:

– art. 195 ust. 1: „Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w zgromadzeniu wierzycieli mają prawo uczestniczyć z prawem głosu wierzyciele, których wierzytelności zostały uznane. Wierzyciele głosują z sumą wierzytelności umieszczoną na liście wierzytelności”;

– art. 197 ust. 3 i 4: „3. W sprawach dotyczących układu, jeżeli upadłym jest spółka handlowa, nie mają prawa głosu wierzyciele będący spółką powiazaną z upadłym oraz osoby upoważnione do jej reprezentacji, a także wierzyciel będący spółką i osoby upoważnione do jej reprezentacji, jeżeli upadły albo ta spółka jest spółką dominującą. 4. W sprawach dotyczących układu, jeżeli upadłym jest spółka kapitałowa, prawa głosu nie mają wierzyciele, będący osobami fizycznymi, jeżeli reprezentują ponad 25% kapitału zakładowego spółki”;

– art. 281 ust. 1: „Zgromadzenie wierzycieli powinno odbyć się w terminie miesiąca od dnia zatwierdzenia listy wierzytelności. Jednocześnie z zawiadomieniem o zgromadzeniu doręcza się wierzycielom propozycje układowe oraz informacje o podziale wierzycieli ze względu na kategorie interesów wierzycieli”;

– art. 270 ust. 1 pkt 4: „Propozycje restrukturyzacji zobowiązań upadłego mogą obejmować w szczególności: (...) konwersję wierzytelności na udziały lub akcje”;

– art. 294 ust. 3: „Jeżeli układ przewiduje konwersję wierzytelności na udziały lub akcje spółki będącej upadłym, prawomocnie zatwierdzony układ zastępuje określone w Kodeksie spółek handlowych czynności związane z podwyższeniem kapitału zakładowego i objęciem udziałów lub akcji. Układ wraz z odpisem prawomocnego postanowienia o zatwierdzeniu układu stanowi podstawę wpisu podwyższenia kapitału zakładowego spółki do Krajowego Rejestru Sądowego”;

– art. 2 ust. 1: „Postępowanie uregulowane ustawą należy prowadzić tak, aby roszczenia wierzycieli mogły zostać zaspokojone w jak najwyższym stopniu, a jeśli racjonalne względy na to pozwolą - dotychczasowe przedsiębiorstwo dłużnika zostało zachowane”;

– art. 288 ust. 1 i 2: „1. Sąd odmawia zatwierdzenia układu, jeżeli narusza on prawo albo jeżeli jest oczywiste, że układ nie będzie wykonany. 2. Sąd może odmówić zatwierdzenia układu, jeżeli jego warunki są rażąco krzywdzące dla wierzycieli, którzy głosowali przeciwko układowi i zgłosili zarzuty”.

2.2. Jako wzorce kontroli skarżący powołał odpowiednio:

– art. 21 ust. 1 i 2 i art. 64 ust. 2 i 3 i art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji;

– art. 21 ust. 1 i 2 i art. 64 ust. 2 i 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

3. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do rozpoznania merytorycznego, gdyż została sporządzona w imieniu skarżącego przez radcę prawnego (art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK), zaś skarżący:

1) wyczerpał przysługującą mu drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 18 maja 2018 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia;

2) dochował przepisanego – trzymiesięcznego – terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK), ponieważ odpis orzeczenia Sądu Okręgowego w K.

został doręczony skarżącemu 18 czerwca 2018 r., a skarga została wniesiona do Trybunału 28 sierpnia 2018 r.;

3) prawidłowo określił przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK);

4) wskazał, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK);

5) przedstawił stosowne uzasadnienie sformułowanych przez nią zarzutów (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

4. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna nie jest obciążona nieusuwalnymi brakami formalnymi, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, zaś sformułowane w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

Przedstawiony przez skarżącego problem konstytucyjny dotyczy przepisów, które jego zdaniem, nie gwarantują udziałowcom upadłego dostatecznego wpływu na kształt propozycji układowych w postępowaniu upadłościowym odnośnie do konwersji wierzytelności, a także wykluczają ocenę przez sąd rozpoznający sprawę, czy zatwierdzony układ polegający na konwersji wierzytelności w sposób nieproporcjonalny nie narusza praw dotychczasowych współników upadłego.

W wyroku z 22 maja 2019 r., sygn. SK 22/16 (OTK ZU A/2019, poz. 48) Trybunał Konstytucyjny stwierdził m.in., że „[i]nstytucja skargi konstytucyjnej immanentnie jest (...) związana z określonym stanem faktycznym i ostatecznym orzeczeniem, rozstrzygającym konkretną sprawę skarżącego. Umorzenie postępowania z powodu niejedności orzecznictwa albo możliwości prokonstytucyjnej wykładni zaskarżonego przepisu czyni skargę konstytucyjną w znacznym zakresie instytucją dysfunkcyjną. Nawet jeżeli wykładnia zaskarżonego przepisu jest niejednolita, istnieją co najmniej dwa równorzędne nurty jego interpretacji albo nawet jeżeli przepis można interpretować prokonstytucyjnie, to punktem wyjścia dla oceny zgodności przepisu z Konstytucją powinien być ten przepis w ujęciu ostatecznego orzeczenia rozstrzygającego sprawę skarżącego”.

Powyższy pogląd Trybunał w pełni podziela i – w tym kontekście, a także wzięwszy pod uwagę stanowisko przedstawione w wyroku pełnego składu TK z 24 października 2007 r., sygn. SK 7/06 (OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 108) w odniesieniu do przedmiotu skargi konstytucyjnej – stwierdza, że dyskwalifikacja formalna skargi w niniejszej sprawie na etapie wstępnej kontroli w istocie wykraczałaby poza ramy art. 61 ust. 1 i 4 u.o.t.p. TK.

W związku z powyższym – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – należało postanowić jak w sentencji.